

МЕТОДИКА ПЕРЕХОДУ ДО ВИКЛАДАННЯ УРОЛОГІЇ ЗА БОЛОНСЬКИМ ПРОЦЕСОМ

Д.Б.Соломчак, М.В.Зеляк, Є.А.Литвинець

Івано-Франківський національний медичний університет

МЕТОДИКА ПЕРЕХОДА К ПРЕПОДАВАННЮ УРОЛОГИИ ПО БОЛОНСКОМУ ПРОЦЕССУ

Д.Б.Соломчак, М.В.Зеляк, Э.А.Литвинец

Ивано-Франковский национальный медицинский университет

THE METHODS OF TEACHING UROLOGY ACCORDING TO THE BOLOGNA SYSTEM

D.B.Solomchak, M.V.Zelyak, Ye.A.Litvinets

Ivano-Frankivsk National Medical University

Резюме. У роботі висвітлені основні принципи впровадження в навчальний процес на кафедрі урології кредитно-модульної системи, розробленої відповідно до переходу медичної освіти в Україні до Болонського процесу. Наскрізна робоча програма з урології складена для спеціальності «Лікувальна справа» 7.110101, «Педіатрія» 7.110104, «Медико-профілактична справа» 7.110105 напрямку підготовки 1101 «Медицина» згідно з типовою програмою МОЗ України від 2008 року. Вивчення дисципліни урології здійснюється впродовж четвертого року навчання. Програма дисципліни включає 1 модуль, до складу якого входить блоки 4 змістових модулів. До складу навчально-методичного комплексу з урології входять календарно-тематичні плани лекцій і практичних занять, тематичні плани самостійної (позааудиторної) та індивідуальної роботи студентів, методичні розробки лекцій, практичних занять для викладачів та методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи для студентів. Кожне практичне заняття забезпечене набором тестових завдань та ситуаційних задач для контролю рівнів знань, тематичними таблицями.

Ключові слова: *кафедра урології, кредитно-модульна система, навчальний процес, оцінка знань студентів.*

Резюме. В работе освещены основные принципы внедрения в учебный процесс кафедры урологии кредитно-модульной системы разработанной соответственно к переходу медицинского образования в Украине к Болонскому процессу. Рабочая программа с урологии составлена для специальностей «Лечебное дело» 7.110101, «Педиатрия» 7.110104, «Лечебно-профилактическое дело» 7.110105 по направлению подготовки 1101 «Медицина» согласно программы МОЗ Украины от 2008 года. Предмет урологии изучается на протяжении четвертого года обучения. Программа дисциплины включает 1 модуль, в состав которого входят блоки 4 составляющих модулей. В научно-методический комплекс в урологии входят: календарно-тематические планы лекций и практических занятий, тематические планы самостоятельной (позааудиторной) и индивидуальной работы студентов, методические разработки лекций, практических занятий для преподавателей и методические указания к практическим занятиям и самостоятельной работе для студентов. Каждое практическое занятие обеспечено набором тестовых заданий и ситуационных задач для контроля уровня знаний, тематическими таблицами.

Ключевые слова: *кафедра урологии, кредитно-модульная система, учебный процесс, оценка знаний студентов.*

Summary. In this study the main principles of teaching urology discipline which base on the credit-module system were performed. They were developed according to the transition educational medical system in Ukraine to the Bologna System. Continuous educational program on urology is made such specialities as «General Medicine», «Pediatrics», «Medical Prophylactics» in the direction of training «General Medicine» according to the typical program of the Ministry of Public Health of Ukraine from the year 2008. The study of urology as a subject is put into practice during the 4-th year of study. The program includes the module which consists of 4 block of content modules. Education-methodical complex on urology contains: the thematic-calendar plan of lectures and practical classes, the thematical plans on self-reliant and individual work of students, methodical treatments of lectures, practical classes for teachers and the methodical instructions for the practical classes and self-reliant work for students. Every practical class is supplied with the sets of tests and situational problems to control the level of knowledge and the thematical tables.

Key words: *sub-faculty of urology, credit-module system, teaching process, estimation of knowledges of students.*

В останні декілька років у країнах Західної Європи реформування вищої медичної освіти проходить стадію активного введення у навчання Болонського процесу, що сприятиме зведенню вищої освіти до єдиних критеріїв і стандартів.

Основною характерною рисою навчання за методикою Болонського університету, визнаного та підтриманого багатьма країнами світу, а тепер й Україною, є активна самостійна робота студентів за чітко складеною систематизованою програмою з уніфікованим контролем за рівнем набутих знань за загальноприйнятими вимогами із метою створення уніфікованої професійно-кваліфікаційної моделі випускника-спеціаліста. Тут же була запропонована та впроваджена в роботу університетів, які приєдналися до Болонського процесу, кредитно-модульна система оцінки набутого студентами об'єму знань та вмінь, що дає можливість більш тісного контакту на єдиній основі між навчальними закладами, викладачами, студентами та випускниками [2, 3].

Сьогодні стало очевидним, що перехід до освіти, орієнтованої на світовий освітній простір передбачає постійне зростання самостійної роботи студентів. Процес навчання

не повинен бути процесом передачі знань від викладача до студента. Знання мають бути отримані в процесі активної індивідуальної діяльності студента. Самостійна робота студента з другорядної виходить на рівнозначну з іншими компонентами навчального процесу [1].

Тому в сучасних умовах організації навчального процесу, коли 50–70 % навчального часу буде відведено на самостійну роботу, стають актуальними питання вдосконалення її змісту та методів. Роль викладача лишається так само, як і раніше, важливою, але змінюються його функції. Він тепер не є єдиним джерелом первинної інформації, а стає організатором пізнавальної діяльності студентів, консультує та орієнтує на різні види самостійної роботи. Ефективність самостійної роботи студента суттєво залежить і від організації контролю за її виконанням з боку педагога. Тому удосконалення методів самостійної роботи та контролю за нею стає актуальною роботою викладача в сучасній вищій школі [4].

Проведення навчання студентів за принципами Болонського процесу на кафедрі урології ІФНМУ розпочато у 2008-2009 навчальному році в VII семестрі на медичному

факультеті та факультеті підготовки іноземних громадян. Перед працівниками кафедри були покладені наступні завдання: розробка робочої програми навчальної дисципліни, визначення форм контролю, критеріїв оцінювання знань студентів, підготовка навчально-методичного забезпечення, контроль ефективності індивідуальних занять зі студентами.

Наскрізна робоча програма з урології складена для спеціальності «Лікувальна справа» 7.110101, «Педіатрія» 7.110104, «Медико-профілактична справа» 7.110105 напрямку підготовки 1101 «Медицина» згідно типової програми МОЗ України від 2008 року. Вона відповідає освітньо-кваліфікаційній характеристиці, освітньо-професійній програмі підготовки фахівців, експериментальному навчальному плану, розробленому на принципах Європейської кредитно-трансферної системи, наказам, інструкціям та рекомендаціям МОН і МОЗ України, тимчасовому положенню про кредитно-модульну систему організації навчального процесу в ІФНМУ від 01.06.2005р.

Вивчення дисципліни урології здійснюється впродовж четвертого року навчання. Програма дисципліни включає 1 модуль, до складу якого входить блоки 4 змістових модулів.

До складу навчально-методичного комплексу з урології входять календарно-тематичні плани лекцій і практичних занять, тематичні плани самостійної (позааудиторної) та індивідуальної роботи студентів, методичні розробки лекцій, практичних занять для викладачів та методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи для студентів. Кожне практичне заняття забезпечене набором тестових завдань та ситуаційних задач для контролю рівнів знань, тематичними таблицями.

Більшість практичних занять за методикою організації є клінічними. Вони спрямовані на контроль засвоєння теоретичного матеріалу й формування практичних навичок та вмінь, а також уміння аналізувати й застосовувати отримані знання для вирішення практичних завдань. Засвоєння теми контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. 50 % навчального часу відводиться для самостійної роботи студента біля ліжка хворого та близько 20 % - на контроль викладачем її виконання. Студенти під наглядом асистентів працюють в палатах, обстежують хворих. Одним з основних моментів роботи є постановка попереднього діагнозу та призначення плану обстеження і лікування хворого. Даний вид роботи спрямований на формування у студентів навиків клінічного мислення, творчої уяви та моделювання тактики лікаря в конкретній клінічній ситуації. Впродовж навчального року студенти неодноразово працюють в маніпуляційних, оглядових, операційних урологічних відділень обласної клінічної лікарні та центральної клінічної міської лікарні №1. Опираючись на типову програму, на кафедрі розроблений перелік практичних навиків, якими повинен оволодіти кожен студент і здати їх протягом модуля біля ліжка хворого або на фантомах.

Одним із засобів уніфікованого контролю за самопідготовкою студентів є тестові завдання. З моменту впровадження у вищих закладах України ліцензованих тестових іспитів на кафедрі були розроблені уніфіковані тестові завдання за кожною темою заняття та створено банк тестів. На сьогодні ця база тестів оброблена та розбита на робочі точні тести. По 10 тестів для кожного студента для визначення вихідного та кінцевого рівня знань.

Крім цього кафедрою було розроблено ефективне поєднання самостійної роботи студента та уніфікації контролю знань при вирішенні клінічних ситуаційних завдань, застосування яких було впроваджено в навчальний процес кафедри давно. Ситуаційні завдання, залежно від перебігу заняття, даються кожному студенту. Питання фіксовані. Відводиться певний час на вирішення завдання, отже, студент повинен проявити рівень індивідуальної підготовки до заняття, рівень

компетентності в цьому питанні. Відповіді на питання оцінюються в балах. Чим більше правильних відповідей, тим вища оцінка роботи.

Такі ситуаційні завдання та набори тестів за темою досить зручно використовувати не тільки під час практичних, але й на відробках пропущених занять, при навчанні за індивідуальним графіком, на залікових заняттях та екзаменах.

Окрім щоденного тестування студентів за темами, проводиться додатковий проміжний професорський тестовий контроль для визначення «вживань» знань, залікове заняття проходить у вигляді підсумкового тестування. Результати оцінюються в балах, що враховуються при виставленні семестрової оцінки. Лектори методом тестування можуть проводити контроль знань лекційного матеріалу в студентів, які мають багато пропусків.

Значну увагу кафедрою було приділено організації роботи студентів над темами, винесеними, згідно з програмою, тільки на самостійне позааудиторне вивчення. Викладачами були розроблені методичні вказівки за кожною темою з визначенням актуальності теми, навчальних цілей, коротким змістом матеріалу, завданнями та тестами для самоперевірки, списком основної та додаткової літератури. Окрім цього були складені тестові завдання для контролю за кожною з цих тем. Оцінка виставляється в балах, що впливає на середню успішність.

Але кафедра не відмовилася й від традиційного опитування студентів під час аудиторних занять та під час роботи біля ліжка хворого, що так само оцінюється балами. Ми вважаємо за доцільне залишити в підготовці студента-медика можливість живого спілкування як з викладачем, так і з колегами по навчанню, без чого підготовка лікаря не може бути повноцінною. Адже під час спілкування можна краще побачити індивідуальність студента, виявити його схильність до науково-дослідної роботи, підібрати найбільш адекватні методи роботи з кожним студентом, оцінити рівень його практичних умінь та навичок.

У результаті, складаючи всі отримані студентом за свою роботу бали за певну кількість занять, можна повністю перейти до кредитно-модульної системи навчання.

У процесі навчання завідуючим кафедри та співробітниками проводяться регулярні контрольні відвідування та взаємовідвідування занять, з подальшим обговоренням результатів на кафедральних зборах. Модульний контроль проводить викладач, який закріплений за даною групою, в присутності доцента або професора кафедри. Це сприяє більш об'єктивній оцінці студентів, що є одним з головних умов навчання по Болонській системі.

Таким чином, запропонована методика корекції навчання в перехідний до Болонського процесу період дозволяє, використовуючи за основу існуючу навчально-методичну базу, впроваджувати нові підходи до вищої освіти та планово підготуватись до очікуваних змін.

Література

1. Мілерян В.С. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вузах (метод. посібник): - Київ, 2006. – 84с.
2. Підаєв А.В., Передерій В.Г. Болонський процес в Європі. Що це таке і чи потрібний він Україні? Чи можлива інтеграція медичної освіти України в Європейський освітній простір ??? Одеса: Одеський держ. мед. ун-т, 2004.-190с.
3. Поляченко Ю.В., Передерій В.Г. та ін. Медична освіта у світі та в Україні. - Київ: Книга плюс, 2005. - 284с.
4. Раймбаєва Ж.С. О концепции самостоятельной работы студентов // Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Наука та освіта - 2006». - Дніпропетровськ, 2006. - Т. 3. - С. 62-64.

Одержано 08.02.2010 року.